

INHOUD

Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied

1	Welke aanbestedende overheden zijn aan de wet onderworpen?	1
1.1	Onderworpen overheden of instanties	1
1.1.1	Het personele toepassingsgebied in de regelgeving	1
1.1.2	Het toepassingsgebied in de praktijk en in de rechtspraak	2
1.1.3	De gesubsidieerde privaatrechtelijke instanties	6
2	Welke opdrachten vallen onder de wet?	7
2.1.	Het materiële toepassingsgebied	7
2.1.1.	Kwalificatie van het contract als overeenkomst ten bezwarende titel	7
2.1.2	Vereiste dat de overeenkomst met een “derde” wordt afgesloten: uitsluiting van opdrachten in regie en quasi-inhouseopdrachten	8
2.1.3	Het voorwerp van de overeenkomst	14
2.2	Gemengde opdrachten	17
3	Wanneer moet de wet niet worden toegepast?	19
3.1	Situering	19
3.2	De aankoopcentrale	20
3.3	Contracten die omwille van het voorwerp uitdrukkelijk uit de Overheidsopdrachtenwet uitgesloten worden	21
3.4	Publiek-publieke samenwerking en verzelfstandiging	27
3.4.1	Contractuele publiek-publieke samenwerking	27
3.4.2	Deerschikking van bevoegdheden	31
3.4.3	De niet-contractuele toewijzing van taken	32
3.5	Subsidies en subsidieovereenkomsten versus overheidsopdrachten	33
3.6	De marktverkenning en de marktconsultatie	34
3.7	Concessieovereenkomst voor diensten en werken	35

Hoofdstuk 2. Algemene beginselen en bepalingen

1	Mededinging, gelijkheid, transparantie en non-discriminatie	1
1.1	Algemeen principe	1
1.2	Vervalsing van de mededinging	2

1.3	Belangenvermenging	3
1.4	Andere verbodsbepalingen	4
1.5	Onafhankelijkheid bij voorbereidende studies en ontwerp	6
1.6	Vertrouwelijkheid	6 ¹
2	Forfaitaire grondslag	8
3	Betaling voor verstrekte en aanvaarde diensten, dus geen voorschotten	9
4	Communicatie	10
5	Naleving van milieu-, sociaal en arbeidsrecht	13
6	Duurzaamheidscriteria: gebruik van het voorbehoud van opdrachten aan sociale economie	13

Hoofdstuk 3. Gunningswijzen

1	Inleiding	1
1.1	Standaardprocedures versus procedures met onderhandelings- of dialoogelementen	1
1.2	Keuze tussen openbare of niet-openbare procedure	3
2	Gunningswijzen	4
2.1	Openbare procedure	4
2.2	Niet-openbare procedure	8
2.3	Mededingingsprocedure met onderhandeling	9
2.3.1	Toepassing	9
2.3.2	Verloop	11
2.4	Concurrentiegericht dialog	14
2.4.1	Toepassing	14
2.4.2	Verloop	14
2.5	Innovatiepartnerschap	16
2.6	De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking	18
2.7	De onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	19
2.7.1	Toepassing	19
2.7.2	Verloop	25

Hoofdstuk 4. Vaststelling van de voorwaarden van de opdracht

1	Inleiding	1
2	Behoeftbepaling en vaststelling van de behoefte en opdrachtmodaliteiten	2
2.1	Behoeftbepaling en vaststelling	2

2.2	Het gebruik van opties	4
2.3	Het werken met percelen	4
2.4	Het werken met vaste en voorwaardelijke delen	5
3	Algemene uitvoeringsregelen	6
3.1	Inleiding	6
3.2	De toepasselijkheid van de algemene uitvoeringsregelen	6
3.3	Afwijkingen en onbillijke bedingen	8
4.	De opdrachtdocumenten	11
4.1	Administratieve bepalingen	12
4.2	Technische bepalingen in de opdrachtdocumenten	13
	4.2.1 Algemeen	13
	4.2.2 Relevante bepalingen uit de Overheidsopdrachtenwet	13
5	Duur van de opdrachten	16
6	Opname bijzondere contractuele uitvoeringsvoorwaarden inzake sociale, ethische en milieuaspecten	17

Hoofdstuk 5. Bekendmaking van de opdracht

1	Inleiding	1
2	De Europese bekendmaking	2
	2.1 Toepassingsgebied van de Europese bekendmakingsvoorschriften	2
	2.2 Soorten bekendmakingen en uitnodigingen	4
	2.3 Modaliteiten en termijnen	5
3	De binnenlandse bekendmaking	7
	3.1 Bekendmakingsvoorwaarden voor alle procedures	7
	3.2 Specifieke bekendmakingsvoorwaarden voor niet-openbare procedures en mededingingsprocedure met onderhandeling bij kwalificatiesysteem	8

Hoofdstuk 6. Aanvraag tot deelneming, toegangsrecht en kwalitatieve selectie

1	Indienen aanvraag tot deelneming	1
2	Administratieve vereenvoudiging	2
3	Toegangsrecht	9
	3.1 Verplichte uitsluitingsgronden	9
	3.2 Facultatieve uitsluiting	11
4	Eigenlijke kwalitatieve selectiecriteria	15
5	Toegangsverbod – voorkennis	23

6	Combinaties zonder rechtspersoonlijkheid (feitelijke verenigingen, tijdelijke handelsvennootschappen)	24
7	Draagkracht van andere entiteiten	24

Hoofdstuk 7. Formele motiverings- en informatieverplichtingen van de aanbestedende overheid – wachttermijn

Inleiding		1
1	Formele motiveringsverplichtingen	1
	1.1 Specifieke motiveringsverplichtingen die volgen uit de wetgeving overheidsopdrachten	1
	1.1.1 Verplichte gevallen voor opdrachten die de Europese drempels bereiken: motivering en tijdstip	2
	1.1.2 Verplichte gevallen voor opdrachten boven de 139 000 euro (excl. btw), maar onder de Europese drempels: motivering en tijdstip	3
	1.1.3 Verplichte gevallen voor opdrachten tot en met 139 000 euro (excl. btw)	3
	1.1.4 Inhoud van de beslissing	3
	1.1.5 Proces-verbaal Europese Commissie	4
	1.2 De uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen	5
2	Informatieverplichtingen	6
	2.1 Informatie bij opdrachten die de Europese drempels bereiken	6
	2.2 Informatie bij opdrachten boven 139 000 euro (excl. btw), maar onder de Europese drempels	8
	2.3 Informatie bij opdrachten tot en met 139 000 euro (excl. btw)	8
	2.4 Uitzonderingen op de informatieverplichting	10
3	Wachttermijn tussen gunningsbeslissing en sluiting van de opdracht	11
	3.1 Situering	11
	3.2 Nadere bepalingen	11
4	Openbaarheid van bestuur	13
	4.1 Vlaamse regelgeving openbaarheid van bestuur, van toepassing op gemeenten en OCMW's	13
	4.1.1 Toepassingsgebied	13
	4.1.2 Enkele principes	13
	4.1.3 Uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur	13
	4.2 Vlaamse regelgeving openbaarheid van bestuur van toepassing op meergemeentepolitiezones	15

Hoofdstuk 8. De offerte

1	Het opmaken van de offerte	1
1.1	Begrip en vorm	1
1.2	Taal van de offerte: art. 53 KB Plaatsing	1
1.3	Vermeldingen in de offerte	2
1.4	Samenvattende opmeting en inventaris	3
1.5	Ondertekening van de offerte – Volmacht	3
1.5.1	Art. 41 e.v. KB Plaatsing: regels van toepassing op de handtekeningen en de communicatiemiddelen	4
1.5.2	De gekwalificeerde elektronische handtekening	5
1.5.3	Machtiging en volmacht: art. 44 KB Plaatsing	5
2	Het indienen van de offerte	6
2.1	Indieningsrecht	6
2.2	Aantal offertes (zie art. 54 KB Plaatsing)	7
2.3	Percelen	7
2.4	Elektronische indiening van offertes	8
2.5	Indiening en verdaging: art. 57 KB Plaatsing	10
2.6	Wijziging of intrekking van de offerte	11
2.7	Verbintenistermijn	11
3	Het openen van de offertes	12
4	De regelmatigheid en het onderzoek van de offertes – Beoordeling	13
4.1	De substantiële en niet-substantiële regelmatigheid van offertes	13
4.1.1	De substantiële onregelmatigheid (art. 76, § 1 KB Plaatsing)	13
4.1.2	De niet-substantiële onregelmatigheid (art. 76, § 2 KB Plaatsing)	14
4.1.3	De mogelijke gevolgen van (een combinatie of cumulatie van) niet-substantiële onregelmatigheden (art. 76, § 3, 4 en 5 KB Plaatsing)	14
4.2	Onvolledige en foutieve opdrachtdocumenten en offertes	15
4.2.1	Art. 66, § 3 Wet Overheidsopdrachten	15
4.2.2	Voor alle procedures (art. 33 en 34 KB Plaatsing)	15
4.2.3	Openbare en niet-openbare procedure	16
4.3	Algemeen prijsonderzoek	18
4.4	Verantwoording van abnormaal lijkende prijzen: art. 36 KB Plaatsing	18

Hoofdstuk 9. Gunning en sluiting van de opdracht

1	Geen verplichting de opdracht te gunnen en te plaatsen	1
2	Opdrachten met verschillende percelen	1

3	Gunningsbeslissing	2
3.1	Raamovereenkomst	3
3.2	Prijsvraag	5
3.3	Elektronische veiling	5
3.4	Elektronische catalogus/dynamisch aankoopstelsysteem	5
4	De sluiting van de opdracht	6
4.1	Algemeen	6
4.2	Sluiting binnen de verbintenistermijn	6
4.3	Sluiting buiten de verbintenistermijn	7
4.4	Onderhandelingsprocedures/mededingingsprocedure met onderhandelingen	8
4.5	Concurrentiedialoog	8
5	De vervanging van een natuurlijke persoon door een rechtspersoon tijdens de gunningsprocedure	9

Hoofdstuk 10. Bijzondere overeenkomsten en aankooptechnieken

1	Situering	1
2	Raamovereenkomsten	1
2.1	De raamovereenkomst met één partij	3
2.2	De raamovereenkomst met meerdere partijen	4
3	Dynamisch aankoopstelsysteem	6
4	De elektronische veiling	8
5	Elektronische catalogi	9
6	Gecentraliseerde aankoopactiviteiten en aankoopcentrales	10
7	Occasionele gezamenlijke opdrachten	11
8	Prijsvragen	12

Hoofdstuk 11. Uitvoering van de opdracht

1	Inleiding	1
1.1	Gemeenschappelijke bepalingen	1
1.2	Specifieke bepalingen	3
2	Leiding en toezicht op de uitvoering	4
3	Borgtocht	5
3.1	Kenmerken en bedrag	5
3.2	Bewijs van borgstelling	7
3.3	Verzuim van borgstelling	7

4	Aanvang van de opdracht	8
	4.1 Opdrachten van werken	8
	4.2 Opdrachten van leveringen en diensten	9
5	Duur van de opdracht	10
6	Uitvoeringstermijn	10
	6.1 Opdrachten van werken	11
	6.2 Opdrachten van leveringen en diensten	12
7	Betalingen	12
	7.1 Betaling van opdrachten met een geraamd bedrag vanaf 30 000 euro	13
	7.1.1 Betaling van werken	13
	7.1.2 Betaling van leveringen	14
	7.1.3 Betaling van diensten	16
	7.1.4 Interesten voor laattijdige betalingen en vergoeding voor invorderingskosten	17
	7.2 Betaling van opdrachten met een geraamd bedrag onder 30 000 euro	19
	7.3 Elektronische facturen	22
8	Keuringen en opleveringen	22 ¹
	8.1 Keuringen	22 ¹
	8.2 Opleveringen	22 ¹
	8.2.1 Oplevering van werken	23
	8.2.2 Oplevering van leveringen	24
	8.2.3 Oplevering van diensten	26
9	Verantwoordelijkheden van de aannemer	27
	9.1 Gemeenschappelijk voor werken, leveringen en diensten	27
	9.1.1 Algemeen	27
	9.1.2 Onderaannemers	28
	9.2 Specifiek voor opdrachten van werken	33
10	Actiemiddelen van de aanbestedende overheid	34
	10.1 Ingebrekestelling	34
	10.2 Straffen	35
	10.3 Verdragingsboetes	35
	10.4 Ambtshalve maatregelen	36
	10.5 Compensatie	36
	10.6 Uitsluitingen	36
	10.7 Korting wegens minwaarde	37
	10.8 Verbreking	37
	10.9 Faillissement van de opdrachtnemer	37
11	Verbreking zonder reden	38
12	Wijzigen in de loop van de uitvoering	38
	12.1 Mogelijkheid tot wijziging zonder nieuwe plaatsingsprocedure	38
	12.2 Herzieningsclausule	39
	12.3 Aanvullende werken, leveringen of diensten	39

12.4	Onvoorzienbare omstandigheden in hoofde van de opdrachtnemer	40
12.5	Vervanging van de opdrachtnemer	41
12.6	<i>De-minimis</i> -regel	41
12.7	Niet-wezenlijke wijziging	42
12.7.1	Algemeen	42
12.8	Prijsherziening	43
12.8.1	Algemeen	43
12.8.2	Opdrachten voor werken en voor diensten met handenarbeid	43
12.8.3	Opdrachten voor leveringen en voor overige diensten	43
12.9	Heffingen die een weerslag hebben op het opdrachtbedrag	44
12.10	Onvoorzienbare omstandigheden in hoofde van de opdrachtnemer	45
12.10.1	Ontwrichting contractueel evenwicht in het nadeel van de opdrachtnemer	45
12.10.2	Ontwrichting contractueel evenwicht in het voordeel van de opdrachtnemer	46
12.11	Feiten van de aanbesteder en van de opdrachtnemer	47
12.12	Vergoeding voor schorsingen op bevel van de aanbesteder en incidenten bij de uitvoering	47
12.13	Bijkomende regels inzake wijzigingen	48
12.13.1	Algemeen	48
12.13.2	Verbod om de uitvoering te vertragen of te onderbreken	48
12.13.3	Indieningsvoorwaarden	49
12.13.4	Nazicht van de boekhoudkundige stukken	51
12.13.5	Publicatie	51

Hoofdstuk 12. Opdrachten van gemeenten, OCMW's, politiezones en hulpverleningszones – bevoegde organen en bestuurlijk toezicht

1	Bevoegde organen	1
1.1	Gemeenten	1
1.1.1	Bevoegdheidsverdeling volgens de Nieuwe Gemeentewet	1
1.1.2	Bevoegdheidsverdeling volgens het Decreet over het lokaal bestuur	5
1.2	OCMW's	10
1.2.1	Bevoegdheidsregeling en -verdeling binnen het OCMW	10

1.3	Politiezones	11
1.4	Hulpverleningszones	15

Hoofdstuk 13. Rechtsbescherming en verhaalprocedures

1	Inleiding	1
2	Verhaalprocedures inzake overheidsopdrachten bij rechtscolleges	2
	2.1 Algemeen	2
	2.2 De vernietiging	5
	2.3 De schorsing en voorlopige maatregelen	6
	2.4 Schadevergoeding	6
	2.5 Onverbindendverklaring	7
	2.6 Alternatieve sancties	8
	2.7 Verhaaltermijnen	9
	2.8 Verhaalinstanties	9
	2.9 Vertrouwelijkheid van stukken en de procedure voor de Raad van State	10
	2.10 Mededelingsplicht van de verhaalinstantie	11
	2.11 Tergende en roekeloze verhaalprocedure	11
3	Uitvoering van de opdracht	11

VOORWOORD

Overheidsopdrachten vertegenwoordigen in België meer dan tien procent van het bruto binnenlands product. Lokale, provinciale en regionale besturen spenderen met andere woorden jaarlijks miljarden aan de aankoop van leveringen, de uitvoering van openbare werken en de bestelling van diensten. Voorbeelden zijn: opdrachten voor verzekeringen, levering van energie, uitvoering van wegenwerken, aanstelling van consultants, aankoop van dienstwagens, aanstelling van een revisor, enz. Dat deze materie het voorwerp uitmaakt van een uitgebreide en gedetailleerde regelgeving hoeft niet te verwonderen.

Dit werk beoogt een overzichtelijke en praktische wegwijzer te zijn, waarin de meeste bepalingen van de wetgeving op de ‘klassieke’ overheidsopdrachten aan bod komen. Het gaat hierbij om overheidsopdrachten die uitgaan van besturen in de klassieke sectoren (gemeenten, provincies, OCMW's, autonome gemeentebedrijven, politiezones, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, enzovoort). De nadruk van het werk ligt op de toepassing van de regelgeving door lokale en bovenlokale besturen. Zo zal in dit werk specifiek het verband worden gelegd tussen de bepalingen van het Decreet over het lokaal bestuur en de wetgeving overheidsopdrachten. Ook OCMW's, evenals de verzelfstandigde entiteiten van OCMW's, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, provincies, provinciaal verzelfstandigde agentschappen, kerkbesturen en politiezones krijgen bijzondere aandacht. Het boek is niettemin door zijn globale benadering ook dienstig voor andere bestuurslagen.

Overheidsopdrachten die onder het toepassingsgebied van de bijzondere sectoren vallen (in wezen sommige opdrachten inzake water, vervoer, energie- en postdiensten), evenals overheidsopdrachten die onder het toepassingsgebied vallen van de regeling defensie en veiligheid komen in dit boek niet aan bod.¹ Ook andere contracten waarop de overheid een beroep kan doen, maar die niet onder het toepassingsgebied van de wetgeving overheidsopdrachten vallen, vallen buiten het bestek van dit boek. Gedacht kan worden aan huurovereenkomsten voor reeds bestaande gebouwen, het verlenen van domeinconcessies² of het afsluiten van een arbeidscontract. Wel zal ruime aandacht worden besteed aan de afbakening van het begrip overheidsopdracht ten aanzien van andere contracten.³

-
1. Zie S. Van Garsse, Artikelsgewijze commentaar wetgeving overheidsopdrachten. Defensie en veiligheid, Brussel: Politiea 2012, p. 470.
 2. Zie bijvoorbeeld over de gunning van concessies: S. Van Garsse, *De concessie in het raam van de publiek-private samenwerking*, Brugge: die Keure 2007.
 3. Ook op het begrip pps wordt niet ingegaan, zie evenwel de nuttige website van het Vlaams Kenniscentrum PPS, www.vlaanderen.be/pps.

Het is welbekend dat de overheidsopdrachtenreglementering zeer uitgebreid en gedetailleerd is, zowel op nationaal als op Europees niveau. Bovendien wordt ze nog permanent herzien. In dit boek werd voor de behandeling vertrokken van de wet van 17 juni 2016 en diens uitvoeringsreglementering. Deze regelgeving heeft immers (op 30 juni 2017) het “oude” regime zoals geregeld door de wet van 15 juni 2006 vervangen.

Dit boek werd met grote zorg opgesteld en tracht rekening te houden met de meest recente wijzigingen en inzichten. De auteurs ontvangen evenwel graag alle suggesties voor verbeteringen.¹

1. steven.vangarsse@uhasselt.be en petra.dombrecht@vsg.be
Steven Van Garsse wenst uitdrukkelijk Mr. Simon Verhoeven en Alexander Verschave te bedanken voor de hulp bij de redactie van bepaalde teksten.